

Institucions polítiques de Catalunya

Joan Lluís Pérez Francesch

Marcel Mateu Vilaseca, Jordi Freixes Montes, Francesc Guillén Lasierra,

Antoni Roig Batalla i José Antonio Fernández Amor

Departament de Ciència Política i de Dret Públic

Facultat de Dret

Universitat Autònoma de Barcelona

Resum

L'objecte d'estudi és l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (EAC) de 2006, des d'una perspectiva jurídica, que correspon fonamentalment a l'assignatura Institucions Polítiques de Catalunya de 4t curs de la Llicenciatura de Dret de la UAB.

S'han elaborat uns materials, amb una plantilla, en la qual hi ha una síntesi de cada tema, esquemes, gràfics, quadres sinòptics, recursos bibliogràfics, legislació i jurisprudència. També es troben textos reproduïts, qüestionaris, temes de debat, tests, materials audiovisuals i enllaços a la xarxa.

Els materials s'han penjat al web <http://www.institucionspolitiques.com>, amb la voluntat que siguin interactius, fomentin la creativitat i el treball cooperatiu de l'estudiant, permetin un paper més actiu del professorat i facilitin l'adaptació docent a l'espai europeu d'educació superior. L'experiència es completa amb l'ús del mètode bimodal —Campus Virtual de la UAB—, amb visites dels estudiants a institucions públiques i amb l'assistència periòdica, com a públic, a programes de televisió de continguts relacionats amb la matèria.

Àmbit general d'interès de la innovació

Aquesta innovació docent interessa al professorat i als estudiants de ciències socials en general i de dret en particular. També, a totes les persones que vulguin accedir a una informació àgil, amena i interactiva, referent a les característiques i els problemes jurídics que planteja l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006. El projecte aprofita la necessitat d'adaptar els estudis de Dret a l'espai europeu d'educació superior, amb el corresponent canvi que suposa en la relació entre el professorat i l'alumnat. És una experiència docent que té en compte coneixements, procediments i actituds, fomenta la motivació i la participació dels estudiants a la l'aula i fora, contribuint a consolidar l'ús de les noves tecnologies a la docència universitària i a potenciar el mètode bimodal.

1. Objectius

El projecte possibilita un paper més actiu dels estudiants i un treball fora de l'aula més intens. D'altra banda, la preocupació per la millora de la qualitat docent, presencial i a distància, aplicant el mètode bimodal, ha portat a l'elaboració d'uns materials pedagògics dotats d'una gran càrrega conceptual. La innovació docent incideix en l'estudi del dret públic de Catalunya —que correspon a l'assignatura Institucions Polítiques de Catalunya— de manera clara, entenedora, estructurada, sintètica i rigorosa. El projecte comporta la producció de materials en suport digital que permeten un accés fàcil i ràpid, la realització d'unes sessions presencials dinàmiques i interactives, el reforçament de la tasca del professorat en les tutories per tal d'augmentar-ne la utilitat, la connexió de la Universitat amb la societat mitjançant activitats pràctiques o desplaçaments a institucions, el desenvolupament del treball cooperatiu dels estudiants i, finalment, les actituds cíviques o de consciència de país en una matèria tan sensible com la que ens ocupa.

2. Descripció del treball

La tasca de redacció dels materials docents l'han dut a terme els membres de l'equip, a partir d'una plantilla. El contingut és el nou Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006.

A continuació es detalla la plantilla dels diversos temes del programa:

1. Redacció del tema (20-25 pàgines com a màxim). Ha de comptar amb un sumari inicial dels diferents apartats i subapartats en què s'estructura l'exposició, procurant utilitzar un llenguatge no sexista, buscant fórmules genèriques (com «presidència», «titular de la Conselleria», etc.) o reproduint les fórmules que adopta el nou EAC («diputat o diputada»), millorant-ne, si és possible, els oblots i les incoherències.
2. Visualització de conceptes: quadres sinòptics, esquemes i gràfics (5-6 pàgines com a màxim).
3. Bibliografia bàsica del tema:
 - a) Lectura recomanada (un llibre o un article).
 - b) Bibliografia bàsica (3-4 llibres, capítols de llibre o articles).
4. Legislació i jurisprudència:
 - a) Legislació (les principals normes que es citen al tema).
 - b) Jurisprudència (selecció dels FFJJ de fins a 10 sentències rellevants).
5. Text reproduït: 1-2 pàgines d'un llibre o article, sentència o dictamen.
6. Qüestions: 5 preguntes sobre el contingut del tema explicat o de la lectura.
7. Debat: temes que permeten argumentar jurídicament els aspectes més discutibles-polítics del tema o que permetin relacionar matèries anteriors.
8. Test:
 - a) Fins a 20 preguntes amb 4 respostes per a l'autocontrol de l'alumne.
 - b) Respostes correctes del test.

9. Materials complementaris audiovisuals.

10. Enllaços útils a la xarxa.

Els continguts dels temes estructurats segons la plantilla formen part del contingut del web amb el següent sumari, que després es va desplegant:

a) Presentació.

b) Membres de l'equip.

c) Temari (on un cop desplegat trobem el contingut de cada tema del programa segons la plantilla esmentada més amunt).

d) Bibliografia.

e) Documents.

f) Símbols nacionals.

g) Enllaços.

h) Contacte.

i) Visita a institucions (amb fotografies dels desplaçaments efectuats).

Al web hi ha també un apartat de novetats i un enllaç al Campus Virtual de la UAB.

El producte de tota la feina d'elaboració dels materials docents i la mateixa experiència es veu condicionada per la matèria objecte d'estudi per la «provisionalitat» del nou Estatut, a causa dels diversos recursos d'inconstitucionalitat presentats i pel desenvolupament i l'adaptació de la normativa anterior al vigent Estatut a les noves coordinades jurídiques. En aquest context, s'ha demanat als estudiants que identifiquin problemes d'inconstitucionalitat potencial (pros i contres), que preparin en equip els diversos temes del programa per tal de determinar el contingut real de l'ordenament jurídic vigent i que tractin temes problemàtics de l'actualitat valorant si amb el nou Estatut es poden resoldre.

S'ha fet ús de les possibilitats del Campus Virtual, tant per penjar-hi materials, com per facilitar la comunicació entre el professorat i l'alumnat de cara a l'avaluació continuada, amb diversos exercicis (cinc com a màxim) durant el curs. No tots els professors que participen en l'experiència han desenvolupat, però, una avaluació continuada en la seva totalitat, però sí que han incorporat, si més no, un sistema mixt, com a part del conjunt de la qualificació, a banda de l'examen final. Durant el primer curs, s'ha anat construint el web, s'ha prestat especial atenció a vídeos del Canal Parlament que tracten de temes de l'assignatura, s'ha fet un seguiment de la nova bibliografia i s'han realitzat visites a institucions públiques. S'han mantingut reunions periòdiques dels professors implicats en el projecte per tal de coordinar l'elaboració dels materials i el desenvolupament de l'experiència docent. Durant el segon any de realització del projecte i en concret el segon semestre del curs 2007-2008 (febrer-maig de 2008) es pretén tenir enllestit tot el conjunt de materials i que alguns punts, com esquemes o quadres sinòptics, es puguin fer o acabar conjuntament amb els estudiants. De fet, la configuració definitiva dels materials haurà de tenir una certa aprovació dels estudiants en el sentit de validar la utilitat, la interactivitat, i el grau de visualització que presentin. És per aquest motiu que s'ha demanat el grau de satisfacció dels estudiants, que ha estat majoritàriament favorable, i que al final del projecte es vol portar a terme

una enquesta dels resultats, així com demanar a les instàncies competents en l'àmbit de la innovació docent la seva col·laboració en l'anàlisi dels resultats.

3. Metodologia

La redacció dels materials docents l'han portat a terme els membres de l'equip i s'ha demanat la col·laboració externa de col·legues per a la producció dels temes relacionats amb la gestió del pluralisme religiós i multicultural. També s'ha comptat amb el suport del tècnic informàtic del Departament i amb l'assessorament d'un professional del disseny gràfic.

S'han portat a terme reunions periòdiques de treball i de coordinació per tal de discutir els materials elaborats, unificar criteris, solucionar problemes i, especialment durant el primer any de desenvolupament del projecte, valorar els punts forts i febles de les actuacions realitzades, tenint en compte els condicionaments que pesen sobre la matèria objecte d'estudi, que s'han esmentat més amunt. S'ha treballat en equip la redacció de les diferents lliçons del programa, amb la intenció de fer-les el més clares, esquemàtiques i estructurades possible, juntament amb la bibliografia que va sortint, els recursos visuals (vídeos del Canal Parlament), els accessos a pàgines web relacionades amb el programa, esquemes i presentacions de Power Points, per a una posterior incorporació a la web del projecte. També s'han gestionat diverses visites a seus d'institucions públiques, com el Parlament de Catalunya, el Síndic de Greuges o el Palau de la Generalitat. Diferents grups d'alumnes han assistir —acompanyats d'un professor— com a públic al programa *Espai públic* de BTv.

D'altra banda, a l'aula es fa servir sempre l'ordinador i cada professor projecta els materials per tal de propiciar la visualització dels conceptes. En aquest punt cal destacar que els membres del projecte considerem que cal aprofundir en l'esmentada visualització, no tan sols per tal de facilitar l'accés al coneixement dels contingut propis de l'assignatura, sinó com a eina que no sempre es té en compte als ensenyaments universitaris de Dret i que les noves generacions agraeixen perquè s'han format en una cultura visual.

L'objectiu de base era augmentar la interacció docent amb l'alumnat, en el sentit de desenvolupar un ensenyament que vinculi la teoria amb la pràctica, i que en una reflexió més àmplia permeti la connexió entre la Universitat i la societat que l'envolta, paràmetres que intentem aplicar en la present experiència docent.

4. Resultats

Com a conseqüència de les accions dutes a terme s'ha consolidat una eina docent útil i interactiva, adaptada als requeriments de l'espai europeu d'educació superior, relativa a l'assignatura Institucions Polítiques de Catalunya, actualment de 4t curs de la Llicenciatura de Dret, però extrapolable totalment o parcial a altres assignatures o estudis de ciències socials. Els recursos docents elaborats es podran aplicar a altres col·lectius,

com funcionaris públics i, en general, els podran utilitzar totes les persones interessades a aprofundir en les novetats de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006.

Al voltant de l'experiència docent que ens ocupa es plantegen noves estratègies de cara a la millora dels estudis de grau i també de postgrau en l'àmbit del dret.

La satisfacció dels estudiants és força notable (vegeu la figura 1); els primers resultats obtinguts són satisfactoris, en comparació amb altres cursos (segons enquestes i qüestionaris del professorat), tant en allò referent a continguts com en procediments. També cal destacar una major participació dels estudiants a l'aula, al Campus Virtual i a la web (vegeu la figura 3), a les tutories i a les visites a institucions, i que la proporció d'estudiants que superen l'assignatura ha estat superior.

Cal, per tant, destacar que aquests primers resultats mostren un increment de l'assistència a classe (20%), un augment de l'avaluació continuada (27%) i una millora global de les qualificacions.

Els resultats fan referència a un promig de cada grup al qual s'ha aplicat aquest projecte durant els cursos 2006-2007 i 2007-2008 i sobre un total de 85 alumnes per curs, aproximadament.

Figura 1. Grau de satisfacció dels estudiants

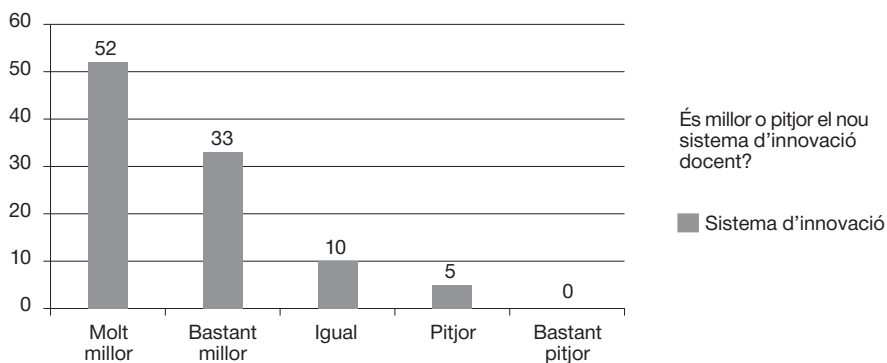

Figura 2. Seguiment de l'avaluació continuada

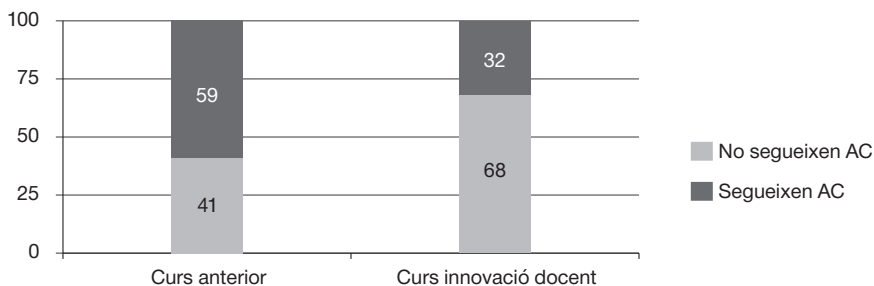
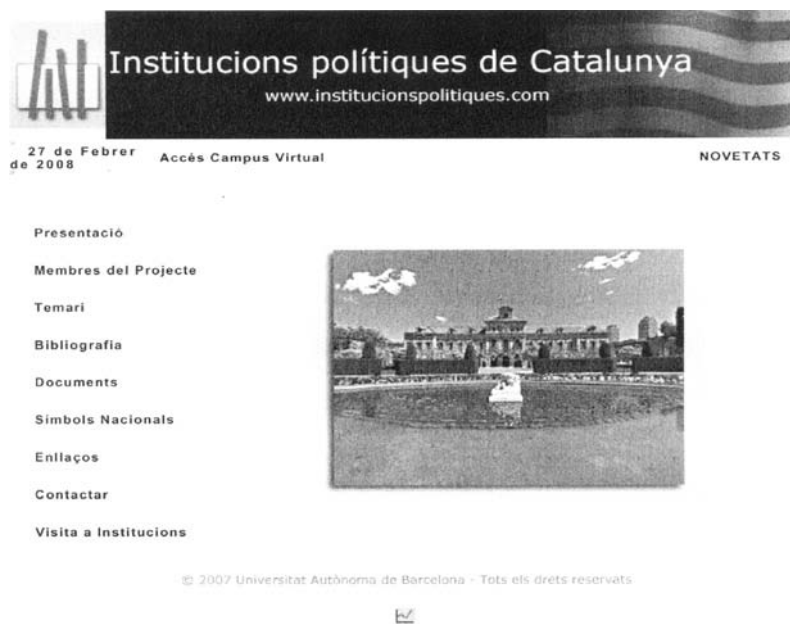

Figura 3. Accés dels estudiants al web del projecte

Activitat per setmanes (des de l'inici del projecte)	Pàgines visitades	Visitants
setmana 41 2007	22	9
setmana 42 2007	65	28
setmana 43 2007	57	26
setmana 44 2007	63	26
setmana 45 2007	279	34
setmana 46 2007	116	34
setmana 47 2007	121	35
setmana 48 2007	168	34
setmana 49 2007	57	17
setmana 50 2007	217	34
setmana 51 2007	85	23
setmana 52 2007	21	5
setmana 1 2008	16	7
setmana 2 2008	51	17
setmana 3 2008	27	13
setmana 4 2008	5	2
setmana 5 2008	111	18
setmana 6 2008	76	20
setmana 7 2008	195	38
setmana 8 2008 (inici curs)	1.402	132
setmana 9 2008	1.111	133
setmana 10 2008	1.440	180
setmana 11 2008	785	116
setmana 12 2008 (Setmana Santa)	198	41
setmana 13 2008	320	74
setmana 14 2008	602	138
setmana 15 2008	402	95
Total	8.012	1.329

Figura 4. Pàgina principal del web del projecte d'innovació docent

5. Conclusions

El pilotatge de les noves eines docents comporta un reforçament de l'autonomia de l'alumne en el procés d'aprenentatge, en l'obtenció de coneixements i en els procediments i les actituds. Cal remarcar que el projecte es troba impregnat d'una concepció de la docència en la qual és central la connexió amb la realitat sociopolítica de les institucions que s'analitzen, per la qual cosa el treball fora de l'aula és determinant. A més, es potencia un model d'estudiant actiu, format en els procediments i les eines del treball cooperatiu i amb una bona compenetració emocional amb el professorat. Els resultats obtinguts ens porten a la continuació i la millora de la web, amb l'ampliació i la inclusió de nous elements i continguts.

Referències

- BARCELÓ, Mercè i VINTRÓ, Joan (coords.) (2008). *Dret Públic de Catalunya*. Barcelona: Atelier.
- BORGES SÁIZ, Federico (2007). *Guia de l'acció docent en entorns virtuals*. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya, Generalitat de Catalunya.
- Comisión para la renovación de las metodologías educativas en la Universidad. Consejo de Coordinación Universitaria, Ministerio de Educación y Ciencia (2006). *Propues-*

tas para la renovación de las metodologías educativas en la universidad. Madrid: Secretaría General Técnica del MEC.

- FOSSAS ESPADALER, Enric i PÉREZ FRANCESCH, Joan Lluís (2001). *Lliçons de Dret Constitucional*. Barcelona: Pòrtic. 3a ed. Col·lecció Biblioteca Universitària.
- Parlament de Catalunya (Àrea de Serveis Educatius) (maig de 2007). *Quadern de batxillerat i cicles formatius*. Col·lecció Els quaderns del Parlament, número 3.
- PÉREZ FRANCESCH, Joan Lluís (1999). *Experiències de participació democràtica a L'Ametlla del Vallès: Fem Poble*. Informe presentat a la Fundació Jaume Bofill.
- RIDAO, Joan (2007). *Curs de dret públic de Catalunya. Comentari a l'Estatut*. Barcelona: Ariel-Grup 62.
- VIVER PI-SUNYER, Carles (2006). «L'Estatut de 2006», a *Activitat Parlamentària*, 10, 34-57.

Enllaços d'interès

- Pàgina web del projecte: <http://www.institucionspolitiques.com> [2008]
- Informació relativa a la Generalitat de Catalunya i els seus diferents departaments: <http://www.gencat.cat> [2008]
- Parlament de Catalunya: <http://www.parlament.cat> [2008]
- IDES: <http://www.uab.es/ides> [2008]
- Campus virtual de la UAB: <https://cv2008.uab.cat/> [2008]

Paraules clau

Catalunya, autonomia, visualització de conceptes, mètode bimodal, EEES.

Finançament

Convocatòria AGAUR (Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca): Ajuts per al finançament de projectes per a la millora de la qualitat a les universitats catalanes per a l'any 2006 (MQD), oberta per Resolució UNI/53/2006, d'11 de gener. Data de resolució: 14 de juliol de 2006. Núm. Expedient: 2006MQD00005.

Materials complementaris del CD-ROM

Demostració de la web *INSTITUCIONS POLÍTiques A CATALUNYA* i recorregut virtual pels seus elements (temari, documents, etc.).

Responsable del projecte

Joan Lluís Pérez Francesch
Departament de Ciència Política i de Dret Públic
Facultat de Dret
Universitat Autònoma de Barcelona
joanlluis.perez.francesch@uab.cat

Presentació del responsable del projecte

Joan Lluís Pérez Francesch (Barcelona, 1959) és doctor en Dret i professor titular de Dret Constitucional. Ha estat síndic de la Facultat de Dret de la UAB i actualment és secretari d'aquesta Facultat, vocal de la Comissió de Política Lingüística delegada del Consell de Govern i President de la Comissió de Dinamització Lingüística de la Facultat de Dret. És el responsable principal del present projecte d'innovació docent. Ha participat en altres projectes, com el desenvolupament de la sala de vistes de la Facultat de Dret i l'elaboració de materials sobre ciutadania i drets humans.

Membres que formen part del projecte

Marcel Mateu Vilaseca

Departament de Ciència Política i de Dret Públic

Facultat de Dret

Universitat Autònoma de Barcelona

marcel.mateu@uab.cat

Jordi Freixes Montes

Departament de Ciència Política i de Dret Públic

Facultat de Dret

Universitat Autònoma de Barcelona

jfreixes@cconsultiu.cat

Francesc Guillén Lasierra

Departament de Ciència Política i de Dret Públic

Facultat de Dret

Universitat Autònoma de Barcelona

fguillen@gencat.net

Antoni Roig Batalla

Departament de Ciència Política i de Dret Públic

Facultat de Dret

Universitat Autònoma de Barcelona

antoni.roig@uab.cat

José Antonio Fernández Amor

Departament de Dret Públic i de Ciències Historicojurídiques

Facultat de Dret

Universitat Autònoma de Barcelona

joseantonio.fernandez@uab.cat

